

Versie 5 juli 2023

Definitief-Verslag Commissie AWACS Limburg
8 maart 2023

018 -CAL-AWACS-2023

Locatie: raadszaal Nuth, 15.00 uur – 17.00 uur

1. Opening

Dhr. Gabriëls (vz) opent de vergadering. Afmeldingen zijn ontvangen van de dames Offermans en Turfboer en de heren Geurts, Kleuters en Kannegieter. Aanwezig zijn de dames Elkerbout en Hermans en de heren Gabriëls, Achten, Kiffen, Pellemans, Kockelkoren, Raes, L'Espoir (plv), Hermans en de ambtelijke adviseurs in de vergadering Demmers, Bovy en Maurer (provincie Limburg).

2. Vaststellen concept-agenda

De concept-agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. De heren Hermans en Kockelkoren motiveren hun agendaverzoeken conform artikel 15 RVO nader bij de agendapunten.

Mw. Turfboer heeft zich onverwachts vanwege ziekte moeten afmelden. Afgesproken wordt dat agendapunt 6A wordt doorgeschoven naar de volgende keer en voorafgaand hieraan alvast een schriftelijke vragenronde wordt gehouden.

De heren Raes en L'Espoir tonen begrip voor de overmachtssituatie dat mw. Turfboer niet aanwezig is maar vragen de voorzitter uitdrukkelijk te bevorderen dat er vaste plaatsvervangers voor de Rijksvertegenwoordigers zijn zodat in beginsel (ook bij verlof) de departementen altijd aanwezig zijn. Dhr. Gabriëls ondersteunt dit verzoek en zal via de secretaris hier aandacht voor vragen bij de departementen van I&W en Defensie. **Actiepunt 08.03.2023.1. Vaste vervanging Rijksvertegenwoordigers.**

3. Mededelingen

Dhr. Achten meldt dat bijeenkomst zoals altijd wordt opgenomen. Onderzoeksbureau SEO en DDL hebben verzocht om audio opname (n.b. door een technisch defect heeft de gemeente Beekdaelen de bijeenkomst niet kunnen opnemen).

4. Concept-verslag (005 -CAL-AWACS-2022)

Het concept-verslag wordt ongewijzigd vastgesteld. Acties komen terug in de agenda. Dhr. Kiffen zal nagaan of afstemming mogelijk is met de Duitse milieuc commissie /Lärmschutzkommission. . **Actiepunt 08.03.2023.2. Afstemming met Duitse milieuc commissie / Lärmschutzkommission.**

De heren Hermans en L'Espoir informeren naar de volgende bijeenkomst omzetting Ke/Lden en naar de startnotitie Besluit Beperkingengebied Buitenlandse Luchthaven. Mw. Elkerbout meldt dat NLR nog aan het rekenen is en er nog geen datum bekend is. Het Ministerie is ook nog niet zo ver met de startnotitie. **Actiepunt 08.03.2023.3. Bijeenkomst Ke/Lden.**

5. Ingekomen stukken (voorstel ter kennisname van)

- 001-CAL-AWACS-2023-Brief interpretatie uitspraken Raad van State
- 002-CAL-AWACS-2023-Brief aan Staatssecretaris Hitschler (Duitstalig)
- 003-CAL-AWACS-2023-Brief aan Staatssecretaris Hitschler (Engelstalig)
- 006-CAL-AWACS-2023-Situatie Duitsland, overleg met Basis Geilenkirchen

Op vraag van dhr. L'Espoir antwoordt mw. Elkerbout dat een reactie van de Duitse staatssecretaris is ontvangen. Deze brief wordt na het bestuurlijk overleg van 10 maart '23 openbaar. Mw. Elkerbout meldt dat de NAVO-partners voornemens zijn om versneld nieuwe toestellen aan te schaffen en dat de NAVO heeft uitgesproken om zo veel als mogelijk bij bestaande infra van de AWACS-capaciteit aan te sluiten. Vanuit dat uitgangspunt is het zeer waarschijnlijk dat vliegbasis Geilenkirchen de AWACS-capaciteit in de toekomst behoudt. Wat betreft de F-35 bestaan er geen plannen bij de NAVO of Duitsland om deze jachtvliegtuigen permanent op deze basis te stationeren. Operationeel gebruik door F-35's is wel mogelijk, zoals op elke militaire vliegbasis. Naar aanleiding van lokale nieuwsberichten spreekt dhr. L'Espoir zijn zorgen uit over voortzetting van de luchthaven, ook bij een nieuwe opzet van de taken die nu door AWACS worden ingevuld. Hij vreest dat de burger bij operationeel gebruik door jachtvliegtuigen net zoveel overlast ondervindt als bij permanente stationering. Hij sluit niet uit dat dit zelfs tot meer overlast zou kunnen leiden. Dhr. Gabriëls meldt dat dhr. Geurts dit vraagstuk aan de orde zal stellen in het BO van 10-3-'23.

6. Agendering "emissies ten gevolge van aanwezigheid vliegbasis" op verzoek van dhr. Hermans

A. Brief Minister I&W over luchtkwaliteit (007-CAL-AWACS-2023)

Onderwerp wordt aangehouden bij afwezigheid van mw. Turfboer en wordt behandeld in de volgende CAL. Ter voorbereiding volgt een schriftelijke ronde met vragen. **Actiepunt 08.03.2023.4. Schriftelijke vragenronde Luchtkwaliteit.**

B. Mededeling pho GS over luchtkwaliteit (008-CAL-AWACS-2023)

Dhr. Hermans onderbouwt zijn verzoek tot agendering van het agendapunt. Hij wijst erop dat de CAL AWACS meermaals gewezen heeft op de overlast en risico's voor de volksgezondheid. Hij is dan ook verbaasd dat er geen meetstation voor ultrafijnstof in de regio is ingesteld. Presentatie door dhr. Maurer, provincie Limburg (012-CAL-AWACS-presentatie).

Mw. Hermans en dhr. L'Espoir wijzen erop dat in de teksten moeilijk terug te lezen is wat het aandeel is van (militair) luchtverkeer in de verontreiniging. Het is van belang dat dit duidelijk wordt benoemd, ook als het om een relatief geringe bijdrage gaat.

Dhr. Kockelkoren wijst erop dat de AWACS-vliegtuigen zowel letterlijk als figuurlijk veel (fijn) stof teweegbrengen. Ook zouden metingen van ultrafijnstof de zorgen van bewoners kunnen wegnemen. GS hebben, mede gehoord de uitvoeringsdiensten en het Rijk, gekozen voor metingen bij MAA vanwege meer vliegbewegingen en de hoeveelheid woonbebouwing in de omgeving van de luchthaven. Hoewel het onderzoek naar ultrafijnstof nog in de 'kinderschoenen' staat wordt verwacht dat onderzoek op die plek het meest effectief is. Dhr. Hermans wijst erop dat in de presentatie van dhr. Maurer naar de totale gemeente Beekdaelen gekeken. De luchtkwaliteit in en rondom een kern

als Schinveld kan slechter zijn zonder dat dit zichtbaar wordt. Hij betreurt die benadering. Ook dhr. L'Espoir wijst op de ongezonde situatie die al veelvuldig via onderzoeken zou zijn aangetoond.

De heer Gabriëls wijst op het belang van gezonde lucht voor iedereen. Schone lucht is complexe materie waarbij vele factoren een rol spelen. Hij begrijpt de verzoeken om te komen tot een meetstation bij de NAVO-vliegbasis, maar meldt dat omwille van inhoudelijke en financiële redenen vooralsnog andere keuzes zijn gemaakt voor de locaties van de meetstations. Het ultrafijnstof onderzoek wordt nu opgestart en in de toekomst zal bekeken worden of het onderzoek wordt uitgebreid. Mogelijk is dan ook een ultrafijnstof meetstation bij de vliegbasis Geilenkirchen een optie.

Dhr. Hermans verzoekt de Provincie om de vliegbasis Geilenkirchen 'in het vizier' te houden voor het plaatsen van een dergelijk meetstation. Dhr. Gabriëls begrijpt de opmerking.

De heer L'Espoir constateert dat dit het zoveelste rapport is dat de ongezonde situatie aantoont en vraagt zich hardop af wanneer de betrokken overheden eens tot actie overgaan. Afgesproken wordt dat deze vraag en andere vragen van leden (bijvoorbeeld over ontzwaveling van kerosine en wat er wordt verstaan onder zeer zorgwekkende stoffen) op schrift worden gesteld ter voorbereiding op de eerstvolgende bijeenkomst, wanneer het ministerie van I&W weer vertegenwoordigd is.

Dhr. Gabriëls wijst erop dat ultrafijnstof eerst gemeten moet worden om tot mogelijke gerichte acties, ook landelijk, te komen. Daarnaast is voor de verbetering van de luchtkwaliteit een groot aantal normen en maatregelen nodig die op allerlei niveaus genomen moeten worden. Volgens dhr. Gabriëls is de vraag complex en is het ook aan de gemeenten om maatregelen te treffen. Hij geeft lokale deelname aan het Schone Lucht Akkoord daarom in overweging. In aanwezigheid van I&W wordt op dit onderwerp de volgende keer teruggekomen.

7. Agendering brief GS op verzoek van dhr. Kockelkoren:

Brief GS aan PS over rol en inzet van het College inzake luchtvaart (038-CAL-AWACS-2022)

Dhr. Kockelkoren zou graag zien dat de provincie Limburg als bestuurlijke belangenbehartiger aan tafel zit omdat de problematieken vaak een grotere reikwijdte hebben dan alleen de gemeenten Beekdaelen en Brunssum. Nu zit de provincie Limburg vooral voor en stuurt de vragen door naar het Rijk. Ook pleit hij ervoor om zo mogelijk het reglement van orde, na de evaluatie, tegen het licht te houden en zo nodig aan te passen zodat ook adviezen niet met een meerderheid behoeven te worden gegeven bij mogelijke tegenstrijdige belangen van de deelnemers aan de CAL AWACS.

Dhr. Gabriëls geeft aan dat er in het bredere kader van de evaluatie ook gesproken wordt over het uitbrengen van adviezen. Dat is namelijk een belangrijke mogelijkheid voor de CAL AWACS. Hij wijst erop dat de rol van de provincie vooral die van verbinder en facilitator is, zowel voor als achter de schermen. Het betreft de CAL AWACS, maar bijvoorbeeld ook het bevorderen van bestuurlijke overleggen met onder meer de staatssecretaris van Defensie.

De heren Raes en Kockelkoren vragen de provincie Limburg om haar positie en rol toch scherper te duiden en te pakken naar de burgers van de gemeenten toe. Dhr. Gabriëls begrijpt de 'onmacht' van de burgers en de leden van de CAL AWACS over de voortgang van dossiers, waaronder de vraag om een leefbaarheidsfonds en de aanpak van overlast. Hij voelt die onmacht net zo goed, maar wijst erop dat de provincie in dezen geen zeggenschap heeft over de NAVO-vliegbasis en het gebruik ervan. Vandaar de rol als verbinder en facilitator. Hij wijst erop dat het College van GS – in het licht van de vragen voor de evaluatie – heeft besloten om het volgende College in overweging te geven om te

komen tot een onafhankelijke voorzitter van de CAL AWACS en beleidsinhoudelijk en bestuurlijk gedeputeerden deel te laten nemen als lid van de bijeenkomst. Gewezen wordt nogmaals op een belangrijke taak van de CAL, het uitbrengen van adviezen. Daarnaast wordt onderstreept dat het van belang is om, na de evaluatie, het reglement van orde (adviezen) en het instellingsbesluit (voorzitterschap) opnieuw te bezien.

Actiepunt 08.03.2023.5. Deelname GS aan de CAL AWACS

Actiepunt 09.03.2023.6. Mogelijk herziening RVO en Instellingsbesluit n.a.v. Evaluatie.

8. Actualiteit

A. Stand van Zaken evaluatie CAL

Dhr. Achten meldt dat bijna alle interviews hebben plaatsgevonden. Op 1 juni a.s. vindt de bespreking plaats van het concept-rapport. In de komende CAL AWACS wordt het definitieve rapport besproken.

Actiepunt 08.03.2023.7. Bespreking concept-rapport evaluatie CAL AWACS 01/6 en 28/6/ 2023

B. Stand van Zaken werkgroep Landrum & Brown door mw. Elkerbout

Mw. Elkerbout meldt dat vlak voor de CAL overleg is geweest. Er is door de werkgroep bekeken welke aanbevelingen wel / niet zijn uitgevoerd en waarom. Daarover is de werkgroep het eens. Defensie verwerkt deze opmerkingen. Dat neemt niet weg dat er nog openstaande en/of aanvullende technische vragen en behoeftes zijn. Daarover is in de werkgroep afgesproken dat deze op schrift gesteld worden door de gemeenten, los van de behandeling van het rapport Landrum & Brown. Dat betekent dat de behandeling van het Landrum & Brown rapport wordt afgerond en er een nieuw gesprek start over vervolgvragen en/of behoeften. De reflectie op de aanbevelingen en de brief met openstaande vragen en/of behoeften kunnen aan de CAL AWACS worden aangeboden, om vervolgens te bezien welk vervolgoverleg nodig is.

Actiepunt 08.03.2023.8. Verwerking gegevens door defensie en reactie gemeenten n.a.v. bespreking Landrum & Brown

C. Vooruitblik overleg Staatssecretaris van Defensie op 10 maart 2023

Mw. Elkerbout benoemt enkele aandachtspunten voor het bestuurlijk overleg. Er kan niet vooruitgelopen worden op de uitkomst van het overleg.

Dhr. L'Espoir spreekt de hoop uit dat nu daadwerkelijk een keer werk wordt gemaakt van het leefbaarheidsfonds. Afgesproken wordt dat in de volgende CAL AWACS een terugkoppeling van het overleg komt.

Actie 08.03.2023.9. Terugkoppeling BO Staatssecretaris 10-03-2023

9. Stichting Klachtentelefoon Luchtverkeer Zuid-Limburg

A. Overzicht klachten 4e kwartaal 2022 (009 -CAL-AWACS-2023)

Op vraag van dhr. Kockelkoren antwoordt dhr. Kiffen dat er wel degelijk afwegingen plaatsvinden tussen het houden van oefenrondes met touch-and-go's (o.a. opleidingen) en gebruik van de simulator (verminderen hinder omgeving).

B. Woonkernoffenders 4e kwartaal 2022 (010 -CAL-AWACS-2023)

Op vraag van dhr. Hermans zegt dhr. Kiffen toe dat er in de toekomst meer achtergrondinformatie komt over de betrokken vliegtuigen. De toename wordt verklaard door meer oefeningen (waaronder helikopters) en de weersomstandigheden (wind).

Mw. Hermans vraagt waarom een aantal vliegbewegingen (bijvoorbeeld van helikopters, zoals die van de Duitse politie) ook plaatsvindt boven Nederlands grondgebied. Dhr. Pellemans wijst erop dat dit te maken kan hebben met de wijze van oefenen en de te volgen procedures. Er vinden ook vliegbewegingen plaats over Duits grondgebied. Wanneer het aan piloten te wijten valt dat er boven woonbebouwing wordt gevlogen worden zij hierop aangesproken. Dhr. L'Espoir spreekt de hoop uit dat er ook 'effectieve sancties' zijn.

10. Stand van zaken archivering / documentatie vergaderstukken CAL op de site COVM.nl

Vanaf dit jaar worden de ledenlijst en de vergaderstukken op de site COVM.nl geplaatst door het Rijksvastgoedbedrijf namens Defensie. Ook de beschrijving van de doelstelling van de CAL AWACS is daar te vinden. Vanwege capaciteitsproblemen en vernieuwing van de site worden er geen stukken ouder dan 2023 geplaatst is van rijkswege aangegeven. Videobeelden kunnen niet worden geplaatst in verband met de eisen voor toegankelijk die gelden voor websites van de rijksoverheid (verplichte ondertiteling).

Dhr. L'Espoir vraagt of het mogelijk is om ook stukken uit het verleden digitaal te archiveren zodat deze makkelijk zijn op te vragen. Dhr. Achten meldt dat een zgn. dynamisch archiefbeheer om financiële en capacitaire redenen niet mogelijk is en eerder in de CAL aan de orde is geweest en afgeconcludeerd. Via ambtelijke navraag worden desgewenst de oudere stukken aangeleverd aan de leden van de CAL.

11. Rondvraag

Dhr. Gabriëls bedankt dhr. Pellemans namens de CAL AWACS voor zijn jarenlange inzet voor de CAL AWACS en wenst hem alle goeds toe. Dhr. Pellemans dankt op zijn beurt ook de leden van de CAL. Hij benadrukt dat de vliegbasis Geilenkirchen allerlei maatregelen neemt om de overlast zoveel mogelijk te beperken maar zegt zich te realiseren dat dit voor de omgeving natuurlijk bij lange na niet genoeg is. De echte vermindering van de hinder zal moeten komen van de aanschaf van nieuwe toestellen, en dhr. Pellemans adviseert de CAL om dit perspectief voor ogen te houden.

Afgesproken wordt dat persberichten van de vliegbasis voortaan via het secretariaat aan alle leden van de CAL AWACS worden toegestuurd.

Dhr L'Espoir was voornemens vragen te stellen aan I&W over het recente RIVM-rapport "Meer ernstige hinder en slaapverstoring door vliegtuiggeluid" (<https://www.rivm.nl/nieuws/meer-ernstige-hinder-en-slaapverstoring-door-vliegtuiggeluid>). Bij afwezigheid van mw. Turfboer worden die vragen nu niet gesteld. Mw. Elkerbout geeft aan dat bezien wordt of over dit thema een webinar georganiseerd kan worden zodat direct vragen aan de opsteller(s) van het rapport gesteld kunnen

worden. Dhr. L'Espoir vindt dat een goede zaak. (n.b. webinar vond op 9 mei 2023 plaats / uitnodiging is via CAL AWACS verzonden).

Dhr. L'Espoir vraagt, onder verwijzing naar regionale persberichten, of er door de NAVO al een keuze is gemaakt over de toekomstige concepten en varianten met betrekking tot AWACS, zoals eerder in de CAL is toegelicht. Hij heeft berichten gezien dat de AWACS-toestellen vanaf 2030 worden vervangen door geluidarmere toestellen. Dhr. Pellemans meldt dat er nog geen definitieve keuzen zijn gemaakt. Wel bestaat het voornemen van diverse NAVO-landen om de E-3A AWACS vliegtuigen versneld vanaf ca. 2030 te vervangen door nieuwe vliegtuigen. Dit hangt samen met de veranderde veiligheidssituatie na de Russische inval in Oekraïne. Ook dit zal een onderwerp zijn tijdens het bestuurlijk overleg met de staatssecretaris. Dhr. L'Espoir vraagt zich af of gezien de gewijzigde situatie in de wereld de AWACS-basis in Geilenkirchen gevestigd moet blijven.

Dhr. Hermans wil graag de Europese richtlijn voor omgevingslawaai de volgende keer geagendeerd zien. Brunssum en Beekdaelen hebben geluidsbelastingkaarten vastgesteld. Daaruit blijkt dat er met name in Schinveld en Brunssum sprake is van een aanzienlijk geluidsbelasting door vliegtuiglawaai. Vraag is op welke wijze het Rijk er voor zorgt dat het aantal dB's in woningen door isolatie minder wordt. Volgende keer komt het onderwerp op de agenda

Actie 08.03.2023.10. Verzoek tot agendering Europese Richtlijn voor Omgevingslawaai.

Dhr. L'Espoir stelt voor om wanneer er een volgende keer een vertegenwoordiger van de ministeries niet aanwezig is, de bijeenkomst te annuleren. Dhr. Gabriëls vindt dat niet zo'n goed idee en zal bij het Rijk aandringen op vaste vervangers.

Niets meer aan de orde sluit dhr. Gabriëls de bijeenkomst.

De volgende bijeenkomst is op 28 juni 2023 van 15.00 uur – 17.00 uur, raadzaal Brunssum.

Actiepunten CAL-AWACS

- 08.03.2023.1. Vaste vervanging Rijksvertegenwoordigers**
- 08.03.2023.2 Actiepunt 08.03.2023.2. Afstemming met Duitse milieucommissie / Lärmschutzkommission.**
- 08.03.2023.3. Bijeenkomst Ke/Lden.**
- 08.03.2023.4. Schriftelijke vragenronde Luchtkwaliteit**
- 08.03.2023.5. Deelname GS aan de CAL AWACS**
- 08.03.2023.6. Mogelijk herziening RVO en Instellingsbesluit n.a.v. Evaluatie.**
- 08.03.2023.7. Bespreking concept-rapport evaluatie CAL AWACS 01/6 en 28/6/ 2023**
- 08.03.2023.8. Reactie gemeenten n.a.v. bespreking Landrum & Brown**
- 08.03.2023.9. Terugkoppeling BO Staatssecretaris 10-03-2023**
- 08.03.2023.10. Verzoek tot agendering Europese Richtlijn voor Omgevingslawaai.**